

Allar Viivik

NOORED USUVAD, ET UUS SÕNA JÄÄB KASUTUSSE

Saue gümnaasiumi küm-nenda klassi töö inglisekeel-se termini "othering" asen-damiseks eestikeelse väljen-diga "teisestamine" tõi nei-le Toomas Hendrik Ilvese kiituskirja ning sõnause või-du.

Riigipea Toomas Hendrik Ilves kuulutas uute sõnade leidmise võistluse ehk sõnause välja 20. augustil. Eesmärgiks oli asenda-da võõrkeelsed või ülimalt ametnikekesksed mõisted suu-päraste maakeelsete väljendi-tega. Kampania pühendati kee-lemees Johannes Aaviku 130. sünniaastapäevale.

Algatusest kuulnud Saue gümnaasiumi inglise keele õpe-taja Anu Tammeleht haaras ideest kohe kinni. "Minul on 1. septembrist juhatada humani-taarkallakuga 10 b klass. Ja nei-le oli sõnade otsimine just õige töö," üleb Tammeleht.

Septembri alguses uuriti klassijuhataja tunnis netilehekülge www.sonavoistlus.ee . Seal pakuti välja kimp mõisteid, millele uut vastet otsiti.

Sauelased valisid mõiste "othering", millel maakeelne vaste puudus. "Vähelevinud sõ-na. Aga annab võimaluse eris-tuda," räägivad Kati Tamme ja Daniel Helmdorf koos õpeta-jaga.

Miks just see väljend? "See tähendabki teist moodi olemist või eristumist. Mitte mingil ju-hul ei ole see sõna halvustav," seletavad õpilased. Septembri lõpus peetud klassijuhatajatunnis otsustati vaste võistlusele saa-ta.

Tubing või lumepadi

Lisaks mõeldi tundides välja veel hulk eestikeelseid väljendeid. "Pikki lohisevaid sõnu on palju. Ja võõrkeelseid ka," kur-davad õpilased. Nii pakuti välja termini "humanitaarabi" asemele sõna "pääsabi". "Direktiivi" asemele mõeldi välja lihtne sõna "eeskirje". Aga võistluse võitis hoopis sõna "juhind".

"Ajalootunnis tuli äkki hoopis huvitav mõte. Talispordis on ala nimega snowtubing. Miks ei võiks selle asemel kasutada sõnu "lumesõõrik" või "lumepadi"," räägivad õpilased.

President kiitis

"Teisestamise" suurhetk saab Sauele novembri alguses. Siia teatas komisjon, et esitatud pakkumine on vastu võetud. Liisaks neile pakkus vastet veel kaheksa keelehuvilist. "Rõõm oli ikka suur. Naljaga pooleks öeldes hüppasime lakke," kiidab Kati. Daniel lisab muheledes, et väikeses rivaalitemises paralleelklassiga saadi vahevõit.

2. detsembriks kutsuti klassijuhataja Anu ning õpilased Kati ja Daniel Kadriorgu

presidendilossi. Riigipea Toomas Hendrik Ilves autasustas neid sõnause diplomiga, raamatu ning kalendriga.

Kas "teistestamine" jääb ka-sutusse? Saue noorte arvates on siin suur osa ajakirjandusel. "Näiteks infrastruktuuri asemel soovitatud "taristu" läks kohe järgmisel päeval tele- ja raadio-kanalites käiku," on õpetaja ning õpilased rõõmsad.

TEAVE

Othering

* Sotsiaalne protsess, mille kaudu piiritletak-se koosluse identiteet, määratledes ühtaegu sellest välja jääv osa (nt rahvusliku identi-teedi loome käigus). "Teise" loomine võib, kuid alati ei pruugi olla alavääristava või halvustava alatooniga. Inglise keeles othering, soome keeles toiseuttaminen, saksa keeles Veranderung või Alterisierung.

Allikas: www.sonavoistlus.ee